

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" jūlija numurā 2
- Profesionālas bezmaksas konsultācijas – iespēja lauksaimniekiem 2
- Noskaidroti konkursa "Tautas garša" uzvarētāji reģionos .. 3
- Izmaiņas PVN deklarācijā 4
- Grozījumi PVN likumā 4
- Jaunieši iepazīst kooperāciju Francijā un Spānijā 5
- LLKC aicina piedalīties skābbarības konkursā 7
- Pavlovnija – brīnumam būt vai nebūt 8
- Uzmanību – Spānijas kailgliemezis! 10
- Mūrnieku ģimenes saimnieko pārdomāti un zaļi 11
- Sācies jaunaudžu kopšanas laiks 12
- EK sola atbalstu sausuma skartajiem reģioniem 13

- "Dziugas" kļuvis par ES aizsargātu produktu 13
- Novērtē ES lauku politikas ietekmi ... 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2019. gada septembrī 14
- Zemes darbi iepatīkas darot 15

**AIZVADĪTI
"NOVADA GARŠAS"
REGIONĀLIE
PASĀKUMI – 3. LPP.**

LAUKU ATTĪSTĪBA

Foto: Iveta Tomšone

MAZO IZAUGSME – AR LLKC PALĪDZĪBU

Jau kopš 2011. gada LLKC īsteno aktivitāti "Lauku teritoriju ekonomiskās aktivitātes programma", kuras mērķis ir palīdzēt nelielām saimniecībām lauku teritorijās uzsākt savu darbību, attīstīties un dažādot savu darbību.

Tas tiek panākts, izmantojot Valsts Lauku tīkla finansējumu, sniedzot kompleksu, sistemātisku atbalstu, izstrādājot saimniecību attīstības plānus un izvirzot saimnieciskās darbības attīstības mērķus, regulāri sekojot līdzi mērķu izpildei un saimnieciskās darbības attīstībai, izvērtējot progresu un sniedzot ieteikumus darbības uzlabošanai, kā arī piesaistot nozaru ekspertus padziļinātu konsultāciju sniegšanai.

Kāpēc mēs to darām?

No apmēram 80 tūkstošiem Latvijas lauku saimniecību gandrīz 90% pēc dažādām pazīmēm – ie-

nākumiem, saražotās produkcijas apjoma, apsaimniekotās zemes platības u. c. – ir klasificējamas kā mazas. Vairākos pētījumos ir secināts, ka šo saimniecību skaitam ir tendence samazināties gan ekonomisku, gan demogrāfisku (lauksaimnieku novecošanās) faktoru ietekmē.

Taču šo saimniecību loma mūsu tautsaimniecībā ir nepārvērtējama, – mazās saimniecības saglabā lauku apdzīvotību un lauku kopienas dzīvīgumu, uzturot saikni starp vietējiem cilvēkiem, piedaloties vietējā kultūras un sabiedriskajā dzīvē. Mazās saimniecības kalpo kā sociālās drošības tīkls, nodrošinot lauku cilvēkiem darbu, ienākumus, pašizpaušmi un pārtiku. Vēl vairāk – mazās saimniecības ir svarīgs faktors arī attiecībās starp pilsētu un laukiem. Šo saimniecību produkti ar plašu radu un draugu tīklu palīdzību un arī strauji augošajiem tiešās tirdzniecības kanāliem nonāk arī pilsētnieku ledusskapjos.

Svarīgi pamanīt, ka mazās saimniecības piedāvā lielāku pārtikas daudzveidību nekā veikali, un tam var būt pozitīva ietekme uz produktu daudzveidību, veselīgu uzturu un plašāk – sabiedrības veselību. Tieši mazās saimniecības uztur saimniekošanas veidu, zināšanu, bioloģisko resursu un ainavas daudzveidību, tādējādi uzlabojot pārtikas sistēmas, ekoloģisko un sociālo ilgtspēju, kas kļūst arvien būtiskāka gan Latvijā, gan pasaulē.

Nemot vērā mazo saimniecību pozitīvo ietekmi uz lauku ilgtspējas saglabāšanu un to, ka LLKC misija ir veicināt lauku labklājību, uzskatām par ļoti svarīgu darba daļu strādāt tieši ar mazajām lauku saimniecībām, kam bez nozaru zināšanām ir nepieciešams arī motivējošs un atbalstošs konsultants, kurš šiem mazajiem uzņēmējiem notic, iedrošina un palīdz atrast labāko iespējamo attīstības ceļu.

► 6. lpp.

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" JŪLIJA NUMURĀ

Jūlija numurā lasiet par Igaunijas ģimenes saimniecības "Nopri Farm" pieredzi, kas atrodas pašā Latvijas pierobežā Veru apriņķī. Tās saimnieks Tīts Nīlo 22 gadu laikā savu ģimenes saimniecību izveidojis par vienu no spēcīgākajām Igaunijā, sekmīgi konkurējot tirgū ar pašražotiem piena produktiem.

"Dzīve Igaunijas laukos ir saglabājusies, pateicoties ES. Mums nekad nav bijis atbalstošas lauku politikas," atzīst T. Nīlo. Kā saimnieko "Nopri Farm" un kā notiek ražošana "Nopri Meierei" – lasiet "Latvijas Lopkopis".

Žurnālā arī stāsts no "Nopri Farm" kaimiņos esošās "Andri-Pedo talu", kur tās saimnieki Kermo Rannamē un Linda Pajo izveidojuši Baltijas reģionā modernāko kazu fermu. Saimniecībā ir ap 350 Tīringas šķirnes kazas, sertificēta piena pārstrāde, kautuve, slaukšanas zāle, veikals un Baltijas valstīs šobrīd vienīgā siena kalte.

Kas noticis piena pasaulē pēdējo 20 gadu laikā un kādas ir nākotnes prognozes, lasiet LLKC Ekonomikas nodaļas projektu vadītāja Renāra

Stūrmaņa rakstā, kur atstāstītas galvenās atziņas no Starptautiskā piena pētniecības tīkla (IFCN) konferences, kas jūnijā notika Berlīnē.

Piena ražotājiem iesakām LLKC konsultanta-eksperta veterinārmedicīnā Daiņa Arbidāna rakstu par atšķirīgām jaunpiena ēdināšanās metodēm teļiem. Par pētījumiem, kas pierāda, ka ganību zāle dod vērtīgāku pienu, raksta LLKC lopkopības konsultante Laila Plīta. Savukārt, kā noteikt ķermeņa kondīciju govīm, skaidro LLKC lopkopības konsultante Kornēlija Averjanova.

Gaļas liellopu audzētājiem iesakām LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītājas Anitas Siliņas rakstu par Limuzīnas šķirnes gaļas lopu īpatnībām. Turpat arī reportāža no Gaļas liellopu audzētāju biedrības rīkotā pieredzes apmaiņas brauciena Latgalē – saimniecībās z/s "Granti", SIA "Rāzna Agro" un z/s "Morāni".

Aitkopjiem un kazkopjiem nodrēs Lailas Plītas raksts par baltmuskulu slimību aitām un kazām, tās simptomiem, ārstēšanu un profilaksi.

Zirkopjiem interesantu lasāmvielu piedāvā žurnāliste Dace Millere, kura paviesojusies slavenajā Burtnieku zirgaudzētavā. Aprīnās

vērts ir tās saimnieku Jāņa un Ilonas Jurašu paveiktais.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.pasts.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2019_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. **LL**

Iveta Tomšone, LLKC Apgāda vadītāja

PROFESIONĀLAS BEZMAKSAS KONSULTĀCIJAS – IESPĒJA LAUKSAIMNIEKIEM

Atgādinām, ka aizvien ir pieejamas bezmaksas individuālas konsultācijas 1500 eiro apmērā ikvienam lauksaimniekam vai mežsaimniekam!

Iespēju individuāli saņemt profesionālu bezmaksas konsultāciju radījis Lauku attīstības plāna (LAP) 2014.-2020. gadam apakšpasākums "Atbalsts konsultāciju pakalpojumu izmantošanas veicināšanai". Tas paredzēts kā praktisks atbalsts lauksaimniekiem ar mērķi veicināt individuālu konsultāciju saņemšanu par saimniecības, uzņēmuma vai ieguldījuma ekonomisko un ekoloģisko rādītāju uzlabošanu, par nekaitīgumu klima-

UZZIŅA

Konsultācijas notiek LAP 2014.-2020. apakšpasākuma "Atbalsts konsultāciju pakalpojumu izmantošanas veicināšanai" ietvaros, LAD līguma Nr. LAD 251016/V51. Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

tam un noturību pret klimata pārmaiņām, kā arī par savstarpējās atbilstības prasību ievērošanu.

Projekta ietvaros iespējams saņemt konsultācijas augkopībā, lopkopībā, mežsaimniecībā un ekonomikas nozarē.

Lai saņemtu konsultācijas lauksaimniecībā, jāsazinās ar tuvāko

LLKC biroju, savukārt par mežsaimniecības jautājumiem – ar Meža konsultāciju pakalpojumu centru.

Eiropas apmaksātās konsultācijas būs pieejamas vēl līdz 2019. gada nogalei. Tādēļ aicinām lauksaimniekus un mežsaimniekus izmantot iespēju saņemt profesionālu bezmaksas konsultāciju savas saimniecības vai uzņēmuma ilgtspējīgas un ekonomiski izdevīgas saimniekošanas nodrošināšanai.

Konsultantu kontaktinformācija pieejama: <http://new.llkc.lv/lv/nozares/augkopiba-ekonomika-lopkopiba-mezsaimnieciba/profesionlas-bezmaksas-konsultacijas-iespeja> **LL**

LLKC Ekonomikas nodaļa

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

AKTUALITĀTES

NOSKAIDROTI KONKURSA "TAUTAS GARŠA" UZVARĒTĀJI REĢIONOS

Foto: Uģis Vītols un Valija Platace

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Aizvadīti LLKC rīkoti "Novada Garšas" reģionālie pasākumi, un tajos rīkotā konkursā "Tautas garša" uzvarētāji saņem iespēju bez maksas piedalīties noslēguma pasākumā Rīgā 27. un 28. septembrī, Hanzas peronā.

Visos reģionālajos pasākumos dienas garumā bija iespēja degustēt un iegādāties daudzveidīgo vietējo saimnieku produkciju, kā arī uzzināt ko jaunu dažādu šefpavāru demonstrējumos. Varēja piedalīties daudzveidīgās meistarklasēs, savukārt Mazo pavāru skolā bērni mācījās gatavot sviestmaizes, bet profesionāli pavāri ieteica veselīgas pusdienas skolu ēdnīcām u. c.

Iepriekšējos "LL" numuros publicēti Vidzemes un Pierīgas reģionālo pasākumu konkursa laureāti. **LL**

Iļze Rūtenberga-Bērziņa,
LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

KONKURSA "TAUTAS GARŠA" UZVARĒTĀJI:

KURZEMĒ

Gaļas un zivju produkti, medus – SIA "Green Hive" no Talsu novada, IK "Reinis B" no Engures novada, z/s "Paegli" no Kuldīgas novada;
Piena produkti – Dainis Erbss no Tukuma novada;
Augu izcelsmes produkti (tostarp augļu un dārzeņu produkti, tējas, garšvielas) – biedrība "Skrundas klēte" no Skrundas novada;
Miltu izstrādājumi – SIA "Ceļojošais franču makarūns" no Talsiem;
Alkoholiskie dzērieni – SIA "Jaundzīmvnieki" no Kuldīgas novada;
Bezalkoholiskie dzērieni – SIA "Capulus terra" no Kuldīgas.

ZEMGALĒ

Miltu izstrādājumi – SIA "Smalkais muslis" no Olaines novada, SIA "Tērvetes maize" no Tērvetes novada, IK "Grauds ar dvēseli" no Vecumnieku novada;
Piena produkti – z/s "Krišjāņi" no Bauskas novada;
Gaļas un zivju produkti, medus – z/s "Jaundimdāni" no Skrīveru novada;
Augu izcelsmes produkti (tai skaitā augļu un dārzeņu produkti, tējas, garšvielas) – Sandra Icaķa no Rundāles novada;
Alkoholiskie dzērieni – SIA "Dūmiņu vīna darītava" no Bauskas novada; Ēdināšanas uzņēmums – SIA "Agitis" no Bauskas novada.

LATGALĒ

Piena produkti – Atis Stapkēvičs (piemājas saimniecība "Ozolāji") no Ilūkstes novada, LPKS "Viļāni" no Viļānu novada, z/s "Pumpuri" no Riebiņu novada;
Gaļas un zivju produkti, medus – biedrība "Latgols golds" no Rēzeknes novada;
Augu izcelsmes produkti (tai skaitā augļu un dārzeņu produkti, tējas, garšvielas) – Andris Višņevskis "Obeliskfarm" no Viļānu novada;
Miltu izstrādājumi – z/s "Kotiņi" no Viļakas novada;
Alkoholiskie dzērieni – IK "Kolnasāta" no Balvu novada.

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

IZMAIŅAS PVN DEKLARĀCIJĀ

Tā kā notikušas attiecīgas izmaiņas PVN likumā, 2019. gada 19. jūlijā izdoti grozījumi MK 15.01.2013. noteikumos Nr. 40 "Noteikumi par pievienotās vērtības nodokļa deklarācijām".

Grozījumi nosaka vairākus tehniskus precizējumus attiecībā uz pievienotās vērtības nodokļa deklarācijas un tās pielikumu aizpildīšanu. Sākot ar 2021. gada 1. janvāri, tiek ieviests vienotais konts visu nodokļu nomaksai, un līdz ar to visiem nodokļiem tiek noteikts vienots samaksas termiņš. Attiecīgas izmaiņas bija arī PVN likuma 119. pantā, nosakot nodokļa nomaksas termiņu 23 dienu laikā pēc taksācijas

perioda beigām. Tā kā MK noteikumos Nr. 40 ir atsauces uz attiecīgo PVN likuma pantu, tad tajos veikti redakcionāli precizējumi, kas stāsies spēkā ar 2021. gada 1. janvāri.

2019. gada 1. jūlijā stājās spēkā "Pievienotās vērtības nodokļa likuma" 143.4. panta grozījumi, ar kuriem PVN apgriezta maksāšana vairs nav piemērojama pakalpojumiem, bet tikai melno un krāsaino metālu pusfabrikātu piegādei. Lai saskaņotu MK noteikumu Nr. 40 redakciju ar likumā noteikto, izmainīta noteikumu 25.3.8.4. apakšpunkta redakcija, kura piemērojama PVN deklarācijas un tās pielikumu aizpildīšanai, sākot ar 2019. gada jūlija un trešā ceturkšņa taksācijas periodu.

Tehniski precizēta MK noteikumu Nr. 40 17.31. apakšpunktā noteiktā PVN deklarācijas "S" rindas aprēķina formula.

Papildināts MK noteikumu 23.1. un 31.1. apakšpunkts, detalizētāk paskaidrojot deklarācijas pielikuma PVN 1 aizpildīšanas kārtību. Skaidrojums skar gadījumus, kad vienā attaisnojuma dokumentā norādīti darījumi ar dažādām likmēm vai PVN piemērošanas režīmiem (piem., darījums ar īpašu PVN piemērošanas režīmu (piem., būvizstrādājumu iegāde) par 10 eiro bez PVN un darījums vispārīgajā PVN piemērošanas režīmā par 145 eiro bez PVN). Katrs šāds darījums ir jānorāda atsevišķi, ievērojot to, ka kopējā darījuma vērtība bez PVN ir 150 eiro vai vairāk. **LL**

GROZĪJUMI PVN LIKUMĀ

Grozījumi PVN likumā pieņemti 2019. gada 20. jūnijā un stājās spēkā 2019. gada 12. jūlijā. "Latvijas Vēstnesī" tie publicēti 2. jūlijā.

Likuma 73. pants papildināts ar diviem jauniem izslēgšanas apstākļiem, kas paredz Valsts ieņēmumu dienestam (VID) tiesības nevis pienākumu reģistrēta nodokļa maksātāja izslēgšanai no VID pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistra. Šie jaunie likumā iekļautie apstākļi ir, ja:

- reģistrēts nodokļa maksātājs vismaz sešus iepriekšējos kalendāra mēnešus nodokļa deklarācijās nav norādījis nevienu darījumu;
- reģistrēts nodokļa maksātājs veic visu amatpersonu nomaiņu.

Nosakot jaunus apstākļus, reģistrēta nodokļa maksātāja izslēgšanai no VID pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistra, PVN likums papildināts ar 83.4. un 83.5. pantu, kas nosaka reģistrēta nodokļa maksātāja izslēgšanas kārtību, iestājoties katram apstāklim atsevišķi. VID, veicot nodokļa kontroles un administrēšanas pasākumus un konstatējot izslēgšanas apstākļi, izslēgs reģistrētu nodokļa maksātāju no VID pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistra tikai tajos gadījumos, ja pēc komunikācijas

ar reģistrētu nodokļa maksātāju un saņemtās informācijas izvērtējuma tiks konstatēts risks attiecībā uz nodokļa nomaksu, un tā dēļ var tikt nodarīti zaudējumi valsts budžetam.

Līdz ar grozījumiem PVN likuma 73. panta 3. daļā, kas paredz divus jaunus apstākļus, kuriem iestājoties reģistrēts nodokļa maksātājs tiek izslēgts no VID pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistra, ir attiecīgi precizēts un papildināts PVN likuma 70. pants, paredzot jaunus nosacījumus, kuriem izpildoties, nodokļa maksātājs atkārtoti tiek reģistrēts VID pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistrā.

Lai ierobežotu īpašā pievienotās vērtības nodokļa režīma preču importa darījumos izmantošanu krāpnieciskas darbības mērķiem, PVN likuma 85. panta 4. daļa ir izteikta jaunā redakcijā un papildināta ar nosacījumiem īpašā pievienotās vērtības nodokļa režīma preču importa darījumos atļaujas saņemšanai.

PVN likuma pārejas noteikumi ir papildināti ar jaunu 35. punktu, kas paredz veikt vienreizēju pasākumu, lai novērstu reģistrētu nodokļa maksātāju numuru izmantošanu krāpniecības nolūkos, proti, izslēgt no VID pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistra "gulošos" komersantus, kuri nodokļa deklarācijās par pēdējiem 12 kalendāra mēnešiem nav norādījuši

nevienu darījumu. Likums paredz, ka līdz 2019. gada 20. septembrim no VID pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistra izslēdz tādus reģistrētus nodokļa maksātājus (izņemot PVN grupu), kuri ir reģistrēti VID pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistrā vismaz 12 kalendāra mēnešus, bet līdz 2019. gada 20. jūlijam nodokļa deklarācijās par pēdējiem 12 kalendāra mēnešiem nav norādījuši nevienu darījumu. Reģistrētu nodokļa maksātāju uzskata par izslēgtu no VID pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistra ar 7. dienu pēc tam, kad lēmums par reģistrēta nodokļa maksātāja izslēgšanu no VID pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistra nodots pastā, vai, ja reģistrēts nodokļa maksātājs ir VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmas lietotājs, – ar otro darbdienu pēc tam, kad lēmums ievietots minētajā sistēmā. Ja lēmums par reģistrēta nodokļa maksātāja izslēgšanu no VID pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistra tiek apstrīdēts vai pārsūdzēts, tas neaptur šī lēmuma darbību. **LL**

Linda PURIŅA,
LLKC grāmatvedības
ekspekte, sertificēta
nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tāl. 63007561

KOOPERĀCIJA

JAUNIEŠI IEPAZĪST KOOPERĀCIJU FRANCIJĀ UN SPĀNIJĀ

Ticu, ka arī Latvijā varam kooperēties un augt plašāki!”
Tā pēc piedalīšanās *Erasmus+* projekta *Lead Farm* pieredzes apmaiņas braucienā uz Franciju un Spāniju atzīst vairāki pašmāju jaunie lauksaimnieki, kuri par iespēju doties braucienā uzzināja no LLKC speciālistiem, kuri iesaistījušies *Lead Farm* projekta īstenošanā.

Braucienā ietvaros četri jaunieši – Alise Kalniņa, Lauris Ikaunieks, Sabīne Zupa un Armands Bertulsons – apmeklēja dārzenu fasēšanas, lauksaimniecības tehnikas, vīna kooperatīvus, kā arī piensaimniecības un vistu audzētājus Spānijā un Francijā. Jaunieši norāda – fascinējoši redzēt, cik sakārtota ir dažāda veida kooperācija šajās valstīs, ļaujot zemniekam nodarboties tikai ar produktu ražošanu.

Alise Kalniņa kopā ar vecākiem apsaimnieko aptuveni 100 ha Bauskas pusē, galvenokārt darbojoties ar graudkopību, apkopjot ābeļdārzu, vistu un bišu saimes: “Spānijā bijām dārzenu kooperatīva pakošanas cehā. Tas ir super, ka vienā vietā saimnieki sava savu produkciju, bet tālāko noietu tirgu pilnībā meklē un nodrošina kooperatīvs! Pozitīvi pārsteidza arī piena lopkopības saimniecības, kas spēj kooperēties ar dažādām tehnikas vienībām, apzinoties, ka ne pārāk lielai saimniecībai visas nepieciešamās tehnikas uzturēšana nav ne vajadzīga, ne izdevīga.”

Tikmēr **Sabīne Zupa**, kura ar vīru izveidojusi putnkopības saimniecību un ir arī viena no Latvijas Putnkopības asociācijas dibinātājam, atzīst: “Nevar noliegt, ka Latvijas vēsturiskās un ekonomiskās situācijas dēļ mūsu zemnieki nav vērsti uz kooperēšanos. Tāpēc esmu priecīga par tiem saimniekiem, kuri apvienojušies mūsu asociācijā. Tas ir pareizais ceļš. To apliecina arī Francijā redzētais kooperatīva veikals, kura piedāvājumā ir tikai kooperatīva biedru produkcija – maize, olas, piena un gaļas produkti. Šāds formāts mazo ražotāju produkciju padara daudz pieejamāku arī patērētājam. No Spānijas dārzenu kooperatīva varam mācīties, cik vienkāršs var būt pats process, kad

Foto: no dalībnieku personīgā arhīva

Pieredzes apmaiņas brauciena dalībnieki (no kreisās) – Alise Kalniņa, Lauris Ikaunieks, Sabīne Zupa un Armands Bertulsons

UZZIŅA

- *Erasmus+* projekta *Lead Farm* mērķis ir uzlabot kooperāciju ar jaunu un inovatīvu jauno lauksaimnieku iesaistīšanos un līderpozīciju uzņemšanos.
- Projekta ietvaros izveidots mācību materiāls par saimniekošanas pamatiem un kooperāciju, izstrādātas sešas mācību spēles, ņemot vērā vēlmi par šīm tēmām apmācīt tieši jauniešus.
- Latvijā projekta ietvaros apmācīti 20 jaunie lauksaimnieki. Šādas mācības notikušas arī Spānijā, Francijā un Īrijā. 16 jaunie lauksaimnieki no minētajām valstīm piedalījušies pieredzes braucienos uz Spāniju un Franciju.

zemnieks saražoto atved uz kooperatīvu, kas nodrošina produktu tālāku realizāciju. Cik sakārtota ir kontroles un uzraudzības sistēma, kas regulē, lai no katra zemnieka saņemtā produkcija būtu kvalitatīva un droša patērētājam.”

Savukārt **Lauris Ikaunieks**, kurš ir agronoms savu vecāku saimniecībā, uzskata: “Valsts politika būs tā, kas noteiks, vai Latvijas lauksaimniecība valstij kopumā ir vajadzīga, vai

vēlamies ēst savā valstī ražotus produktus. Valstij jāizvirza mērķi, kādus tā vēlētos sasniegt ar kooperāciju, bet kooperatīvu priekšniekiem un darbiniekiem jānoliek malā savas ambīcijas un jādarbojas kooperatīva īpašnieku – zemnieku labā. Tad arī varēsim savas saimniecības attīstīt Eiropas līmenī, lai pieredzētu izaugsmi un labklājību.”

LLKC speciālisti no Lauku attīstības un Tālākizglītības nodaļas un VLT Sekretariāta 24. jūlijā piedalījās projekta noslēguma konferencē Īrijā, kur tika prezentēti projekta rezultāti. Tā bija iespēja tikt ar Īrijas jaunajiem lauksaimniekiem, kā arī Īrijas Pārtikas, mežsaimniecības un dārzkopības ministru Andrēvu Doilu, kurš atzina *Lead Farm* projektu kā labu iniciatīvu, kas iesaista jauniešus – lauksaimniekus politikas veidošanā, teorētiskās zināšanas pielietojot arī praksē. Lauksaimniecības nozares attīstība ir tieši saistīta ar izglītību. Īrijas ministra nostāja ir tāda, ka pārtikas ražošanai ir jāsauglabā arī ģimenes saimniecības. Toties jaunie lauksaimnieki uzsvēra, ka kooperācijā ļoti svarīga ir komunikācija. **LL**

Ilze Rūtenberga-Bērziņa,
LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

LeadFarm

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

► 1. lpp. Ko esam paveikuši?

Kopš 2011. gada programmā kopumā LLKC konsultanti visā Latvijā ir strādājuši ar 1383 saimniecībām, kas vēlējušās kaut ko uzsākt vai attīstīt un kam ir bijis nepieciešams LLKC konsultantu atbalsts mērķtiecīgai virzībai uz izaugsmi. Tas ir ļoti liels saimniecību skaits, ar kuru sasniegumiem šo gadu gaitā varam lepoties.

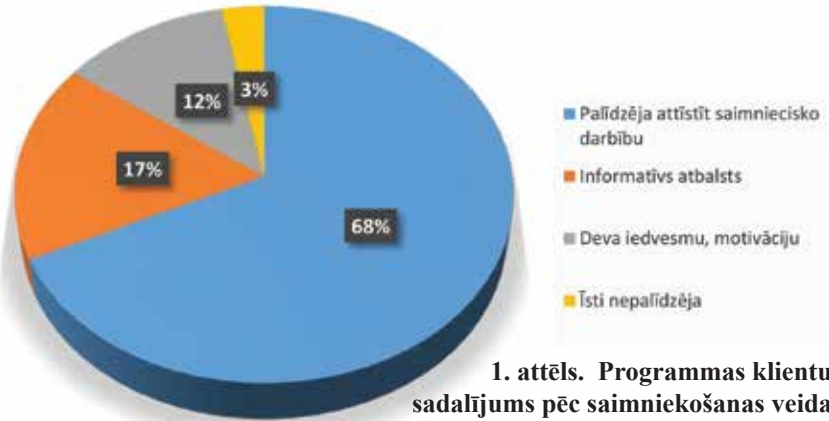
Saskaņā ar statistikas datiem Latvijā lauku saimniecībās strādā vidēji viens pilna laika nodarbinātais, nedaudz vairāk nodarbināto – 1,5 cilvēki ir nodarbināti lopkopības saimniecībās, bet dārzenkopības saimniecībās vidēji divi cilvēki. Līdz ar to kā ļoti labs rādītājs ir tas, ka mūsu programmas klienti šajos gados ir radījuši 267 darba vietas (pildus sev kā uzņēmuma īpašniekam).

Jāpiemin, ka 713 no programmā iekļautajiem uzņēmējiem ir rakstījuši projektus ES atbalsta saņemšanai, un lielākoties tie ir bijuši vērsti uz investīciju iegādi saimniecības paplašināšanai vai efektivitātes uzlabošanai. Savukārt vēl vairāk nekā 50 programmas klientu izlēmuši iegādāties lauksaimniecībā izmantojamo zemi, izmantojot "Altum" administrēto lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādes kredīvēšanas programmu. Šie skaitļi dod gandarījumu, ka mūsu klienti ir uz attīstību vērsti un vēlas darīt vairāk.

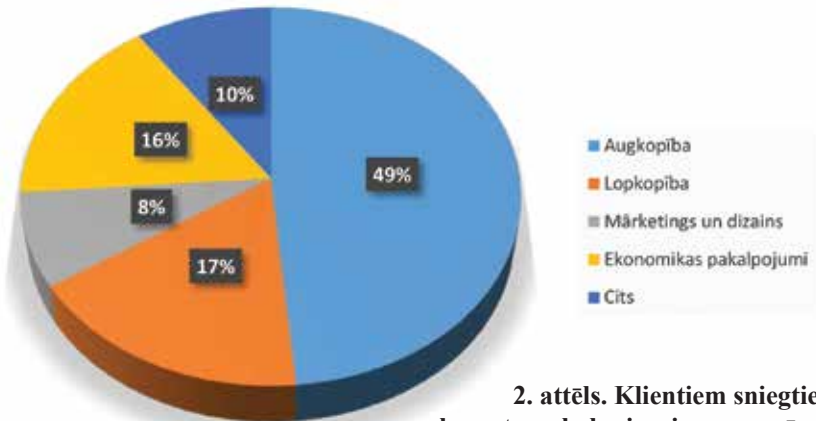
Ja skatāmies nozaru griezumā, tad redzams (skat. 1. attēlu), ka lielākā daļa programmas klientu darbojas dažādās lauksaimniecības nozarēs – kopumā 88% klientu. Un tas ir tikai likumsakarīgi, ka pie mums vēršas tieši šādi klienti, jo LLKC kā iestāde sevi pozicionējusi kā konsultāciju sniedzēju tieši lauksaimniekiem.

Daudz tiek runāts par to, ka mazajām saimniecībām jāuzlabo saimniecības dzīvotspēja, un viens no veidiem, kā to panākt, ir nišas produktu audzēšana, lai veiksmīgāk konkurētu ar lielajām saimniecībām. Ja skatāmies programmas klientu profilu (1. attēlā), tad jāatzīst, ka šajā jomā darba vēl ir daudz. Tikai 29% saimniecību izvēlējušies nedarboties tradicionālajās nozarēs – graudkopībā un gaļas vai piena lopkopībā. Tas arī parādās, vērtējot mūsu klientu saimniecību ražošanas profilu – 82% saimniecību ražo tikai izejvielas – pienu, graudus, gaļu.

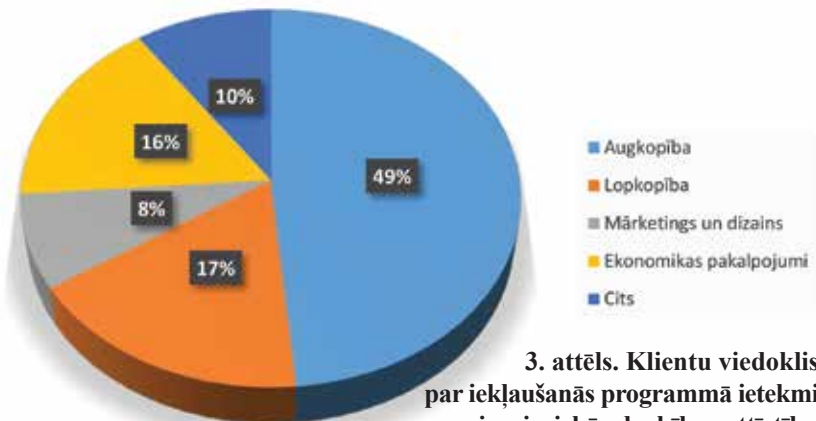
Lepojamies ar mūsu klientu finansiālajiem rādītājiem. Salīdzinot klientu saimnieciskās darbības apgrozījumu,

1. attēls. Programmas klientu sadalījums pēc saimniekošanas veida

2. attēls. Klientiem sniegtie ekspertu pakalpojumi pa nozarēm

3. attēls. Klientu viedoklis par iekļaušanās programmā ietekmi uz saimnieciskās darbības attīstību

programmā iestājoties un tad, kad saimniecības laiks ir beidzies, redzam, ka apgrozījumu ir spējuši palielināt 80% no programmā iesaistītajiem klientiem. Tas ir noticis par spīti tam, ka vairākus gadus pēc kārtas ir bijuši lauksaimniekiem nelabvēlīgi laika apstākļi – gan plūdi, gan pārmērīgs sausums.

Esam mūsu klientiem arī katru gadu piedāvājuši izmantot ekspertu pakalpojumus, t. i., padziļinātas konsultācijas, lai uzlabotu saimniecības efektivitāti. Visbiežāk izmantoti pakalpojumi augkopībā (skat. 2. attēlu), un no šiem pakalpojumiem apmēram 55% bija augšņu analīžu veikšana, kas ir pirmais solis turpmākajai

saimniecībai un kas parāda to, ka uzņēmēji vēlas saimniekot gudri, efektīvi un arī ilgtspējīgāk, bagātinot augsni ar to, kas tai visvairāk nepieciešams.

Arvien lielāku uzmanību uzņēmēji, tai skaitā šie mazie saimnieki, pievērš saimniecības ekonomiskajam aspektam un rēķina, vai viņu saimniecības veids ir rentabls, vai viņi var atļauties veikt investīcijas un kā to darīt pārdomāti. Līdz ar to pēdējos gados pieprasīti sāk kļūt ekonomikas pakalpojumi – 16% no visiem sniegtajiem ekspertu pakalpojumiem, tai skaitā arī produkcijas pašizmaksas aprēķini.

► 7. lpp.

◀ 6. lpp.

Apzinot mūsu klientu iegūto izglītību, esam secinājuši, ka ar lauksaimniecību saistīta izglītība ir apmēram 40% no visiem programmā iesaistītajiem klientiem. Veiktajās aptaujās 52% klientu ir atzinuši, ka viņiem trūkst zināšanu tieši lauksaimniecības jomā, un vēl 35% uzskata, ka papildus nepieciešamas būtu uzņēmuma vadīšanas prasmes. Esam priecīgi, ka spējam saviem klientiem sniegt trūkstošās zināšanas gan ar sniegtajiem ekspertu pakalpojumiem, gan arī piedāvājot viņiem dažādu mācību kursu un semināru veidā.

Kā jau minēts iepriekš, ļoti liels darbs ir veikts, lai informētu klientus par dažādām aktualitātēm gan grāmatvedībā, gan ES finansējuma piesaistē, gan par platībmaksājumiem, kontrolējošo iestāžu prasībām u. c. Un pāri visam – konsultanti ir bijuši gan padomdevēji, gan “drošā aizmugure”, gan morālais atbalsts un cilvēki, pie kuriem vērsties grūtā brīdī.

Ko saka paši klienti?

Rūpējoties par to, lai mūsu klienti saņemtu pēc iespējas kvalitatīvākus pakalpojumus un tieši tādus, kādi viņiem ir nepieciešami, esam jautājuši klientiem to, kā viņi vērtē LLKC konsultantu darbu, kas viņiem visvairāk pietrūkst un, attiecīgi, ko tad viņi sagaida no saviem konsultantiem.

Tā 3. attēlā redzams, ka 68% klientu sadarbībā saskata tiešu ietekmi uz saimnieciskās darbības attīstību, 12% atzīst, ka konsultanti un ar konsultantu palīdzību satiktie cilvēki dod iedvesmu un motivāciju darboties, un tas arī ietekmē saimnieciskās darbības atbalstu, un vēl 17% uzskata, ka LLKC sniegtais atbalsts ir būtisks ar to, ka vienmēr ir zināma aktuālā informācija par LAP atbalstiem, mācībām un citām noderīgām lietām, kam pašam nav laika sekot līdzi.

Plašāk par Lauku teritoriju ekonomiskās aktivitātes veicināšanas programmas klientiem, viņu veiksmēm un grūtībām, ieguvumiem no līdzdalības programmā stāstīsim nākamajos “Lauku Lapas” numuros. **LL**

Inita KRIVĀŠONOKA,
LLKC Lauku attīstības
nodaļas projektu vadītāja
e-pasts:
inita.krivasonoka@llkc.lv
tālr. 63050220

LOPKOPIBA

LLKC AICINA PIEDALĪTIES SKĀBBARĪBAS KONKURSĀ

Foto: Iveta Tomsons

Ikvens lauksaimnieks, kurš gatavo skābbarību un/vai skābsienu no zāles vai kukurūzas, aicināts piedalīties LLKC rīkotajā skābbarības konkursā, kura uzvarētājiem būs iespēja doties pieredzes apmaiņas braucienā uz Somijas piensaimniecībām.

Lai popularizētu augstvērtīgas lopbarības gatavošanu un iepazīstinātu ar centīgāko Latvijas saimniecību pieredzi, LLKC rīko skābbarības kvalitātes konkursu. Konkursa mērķis ir aktualizēt un motivēt augstvērtīgas rupjās lopbarības (skābbarības, skābsiena, kukurūzas skābbarības) gatavošanu piena un gaļas lopkopības saimniecībās.

Saimniecības konkursā var piedalīties ar vairākiem skābbarības paraugiem, kuri sagatavoti pēc jebkuras tehnoloģijas, skābbarība var tikt gatavota kā ar, tā bez piedevām (konservantiem) un no jebkura plāvuma zāles. Konkursā vērtēs skābbarību četrās kategorijās: zāles skābbarību tranšējā; zāles skābbarību stirpā; zāles skābbarību rituļos; kukurūzas skābbarību.

Lai piedalītos konkursā, jāvēršas pie speciālista, kurš pareizi noņem paraugu, un jāaizpilda anketa, kas kopā ar konkursa nolikumu atrodama LLKC tīmekļa vietnē: <https://ej.uz/3d29>. Anketu kopā ar analīžu rezultātiem jāiesniedz LLKC Lopkopības nodaļā vai LLKC reģionālā biroja lopkopības speciālistam, vai arī jāiesūta elektroniski uz e-pastu: silvija.dreijere@llkc.lv.

Par konkursam derīgiem tiks atzīti tikai tie skābbarības paraugi, kas būs analizēti „Pieno tyrimai” analīžu laboratorijā (Lietuvā) pēc tā sauktās profesionālās paketes nosacījumiem, un papildus būs novērtēti arī 10 minerālvielu daudzums.

Pieteikumu iesniegšanas termiņš konkursam ir 15. decembris. Paraugu analīzes vērtēs konkursa komisija ne mazāk kā 3 cilvēku sastāvā, un uzvarētāju paziņošana notiks 2020. gada janvārī.

Katras konkursa kategorijas uzvarētājs saņems apmaksātu pieredzes apmaiņas braucienā uz Somijas piensaimniecībām un LLKC žurnāla “Latvijas Lopkopis” gada abonementu. **LL**

LLKC Lopkopības nodaļa

DĀRZKOPIBA

PAVLOVNIJA – BRĪNUMAM BŪT VAI NEBŪT

Foto: Māris Narvils

Pavlovnijas koki apstādījumos Vācijā, Magdeburgā

Klimata izmaiņas notiek mūsu acu priekšā. Siltāka klimata zona pamazām tuvojas Latvijai, un ziemas kļūst arvien maigākas. Ko tas nozīmē dārzkopībai? To, ka arvien drosmīgāk varam skatīties jaunu augu virzienā. To, kas kādreiz auga tikai Polijā, Vācijā vai Holandē, kļūst iespējams audzēt arī Rietumlatvijā un Latvijas centrālajos rajonos.

Šoreiz par augu – koku, kas līdz šim tieši mazās salciētības dēļ nav spējis iedzīvoties Latvijā. Pavlovnija – Princešu vai Ādama koks. Daudzi ceļojot ir redzējuši to Rietumeiropā. Eksistē abi nosaukumi – paulovnija un pavlovnija. *Paulowniaceae* dzimtas un sugas aprītē ir divas – *Paulownia elongata* un *Paulownia tomentosa*. Vispirms par pirmo. Cilvēki pasaulē to ir iecienījuši skaisto violeto ziedkopu dēļ un tāpēc, ka lapu īpatnējā novietojuma dēļ tā spēj dot labu noēnojumu. Tas ir viens no pasaulē visātrāk augošajiem kokiem. Vasarzaļais lapu koks ir 12–15 m augsts, ar ļoti lielām 15–40 cm sirdsveida lapām. Aug ļoti strauji. Zied pavasarī pirms lapu izplaušanas ar zili violetas krāsas ziediem uz augšu vērstos ķekaros,

mazliet atgādinot kastaņu sveces, tikai tās ir skrajākas un augstākas. Audzētāju pieredze Rietumeiropā rāda, ka 8 gados tas var sasniegt 8–10 m augstumu un 30–40 cm diametru. Latvijas apstākļos augšanas dinamika varētu nebūt tik strauja. Otras sugas iespējamā izplatība Latvijā varētu būt apšaubāma.

Vēsturiski pavlovnija ir cēlusies no Ķīnas, kur tās izplatība sasniedz 2,5 milj./ha. No turienes tā izplatījies pa visu pasauli. Īpaši tiek izcelta Japānā, kur tā tiek saukta par Imperatoru koku, bieži attēlota uz apbalvojumiem, ģimeņu ģerboņiem. Daudz tiek kultivēta arī ASV, un pēdējos gados atlasīti salciētīgi hibrīdi arī Kanādai. No turienes izejmateriāls ir nokļuvis līdz Krievijai, no kurienes stādi, pateicoties uzņēmīgiem cilvēkiem, ir atceļojuši līdz Latvijai.

Ir vēl citi entuziasti vairākās vietās Latvijā, kas ir sākuši audzēt, un ir pirmā pieredze par spēju ziemot. Citās vietās stādīto pavlovniju stādi, iespējams, Latvijā nākuši no Rietumeiropas, tādējādi, līdz ar to salciētība varētu būt mazāka un audzēšana riskantāka. Pēdējās ziemas gan ir bijušas salīdzinoši siltas.

Tieši salciētīgo formu parādīšanās mudināja mani iestādīt šo koku arī Gramzdas Ēdenes dārzā, lai jau šajā

sezonā novērtētu koka iespējas augt Latvijā. Šim kokam piemīt virkne unikālu īpašību. Pašlaik tas atrodas salīdzinoši vējainā vietā, bet 21 dienas laikā ir spējis paaugties par 10 cm.

- Koks var būt vērtīgs stādījumiem un parkiem. Milzīgās lapas var sasniegt pat 40–70 cm diametrā. Tā kā tās uz zariem izvietojas izteikti horizontāli, tās spēj dot pilnīgu ēnu, kas ir svarīgi sausākajās Latvijas daļās, kuras arvien vairāk piemeklē sausums. Papildus tam koki, pateicoties milzīgajai lapu virsmai, izdala skābekli un dažādus fitoncīdus.

- Koks var kļūt par vērtīgu medus augu bitēm, jo ziedēšanas laikā izdala nektāru. Izcilo ziedu vārpu ziedēšanas ilgums ir līdz diviem mēnešiem. Ziedot ziedi izdala maigu vaniļas–mandeļu smaržu.

- Koks ir ļoti strauji augošs, labvēlīgos apstākļos var vienā sezonā izaugt 4–5 m. Latvijā, piesardzīgi prognozējot, varētu dot 1–2 m. Vienlaikus tas ir vienīgais koks pasaulē, kurā apvienojas tik strauja augšanas dinamika un augsta koksnes izturība. Ir ziņas, ka koks ir spējis 5–8 gados sasniegt ciršanas gatavību. Mūsu apstākļos jau 15–20 gadi būtu ārkārtīgi fenomenāls sasniegums.

► 9. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 8. lpp.

• Tiek iegūta viegla un izturīga, ļoti vērtīga koksne, no kuras ir iespējams gatavot mēbeles, izmantot kā apdares dēļus termiskai iedarbībai pakļautajās telpās – pirtīs, saunās. Koks pēc nociršanas labi atdod mitrumu, pat bez speciālām žāvētavām. Izžāvētā koksne kļūst "imūna" pret ūdeni. Ir bijuši eksperimenti ar apdares dēļiem, tos iegremdējot ūdenī uz trīs mēnešiem, un izņemot tie nav uzrādījuši praktiski nekādas uzbriešanas pazīmes. Var gatavot pat mūzikas instrumentus un iespējama tās pielietošana bioenerģētikā.

• Koks, pateicoties tam, ka spēj veidot lielu biomasu, var būt vērtīgs enerģijas augs biodegvielas iegūšanai.

• Koks "Fēnikss", kas spēj reģenerēties, tātad ataugt. Atkarībā no izmantošanas iespējām kā lietas koku to var nozāgēt četras reizes. Ja vēlas izmantot malkai, ataugšana iespējama pat līdz 7 reizēm. Kamēr dzinumi ir jauni un maigi, ir iespējama to izmantošana pat lopbarībā. Koks spēj izturēt 12 tādas applaušanas sezonas.

• Koku var izmantot arī pārtikas nolūkos, dažādos salātos var izmantot lapas un ziedus. Ja tās izmanto lopbarībai, tad svarīgs ir fakts, ka lapas satur līdz 20% olbaltumvielu.

• Kokam ir dziļa sakņu sistēma, tādēļ ir stādāms platībās, kur draud augsnes erozijas briesmas. Koku saknes spēj augsni attīrīt no smagajiem metāliem. Uzlabojot augsnes struktūru, tiek sekmēta augsnes auglība.

Kas nepieciešams, lai šī koka audzēšana būtu sekmīgāka

• Vietas izvēle lielā mērā noteiks, cik sekmīga būs šī koka audzēšana. Vieta noteikti nedrīkst būt vējaina. Vietas, kur spēcīgi pūš vēji, jo sevišķi aukstie rietumu, ziemeļrietumu, austrumu un ziemeļaustrumu vēji, nebūs piemērotas. Jebkurā atklātā vietā ir paaugstināts risks, ka ziemšanas periodā koks apsals. Labā ziņa ir tā, ka, ja sakņu sistēma būs paspējusi nostiprināties, tad virszemes daļa, lai arī nosals, tomēr spēs ataugt.

• Stādu izvēle. Nederēs neviens Rietumeiropas stādaudzētavās pirktais stāds, jo tie nespēj pārciest mūsu ziemšanas apstākļus. Šobrīd Latvijā ir pieejami jaunie stādi, kas ir ievesti no Krievijas, ar paaugstinātu salciētību līdz -27 °C. Stādi tiek piedāvāti konteineros. Stādu augstums ir no 25–60 cm

atkarībā no spēcīguma. Lapas izkārtojuma pamīšus, sākotnēji ļoti līdzīgas gurķu vai kabaču lapām. Lapas izvietojas pie stumbra pamīšus. Starp stumbru un lapu veidojas pazares, kuras, līdzīgi kā gurķiem vai tomātiem, izgriež. Tas sekmē koka augšanu garumā. Savukārt, kam ir pieredze zaļo, nepārkoksnējušos spraudēnu apsākšanā, var izgrieztās pazares izmantot pavairošanai.

• Stādīšanas bedres sagatavošana. Tā kā saknes aug ātri un spēcīgi, bedri vajag izveidot vismaz metru diametrā. Augsne jāuzjūrina divu lāpstu dziļumā, tad to sajauc ar kompostētiem kūtsmēsliem vai kompostu svarā ap 20 kg.

• Stāda sagatavošana stādīšanai. Tā kā lapas un stubrs stādiem ir zaļoksni, tad ir iespējams tos samērā vienkārši nolauzt. Lai tas nenotiktu, pareizi stāds jāizņem no konteinerā. Vispirms, ar vie-

Foto: Māris Narvils

Augošs pavloņnijas stāds Latgales pusē

Foto: Māris Narvils

Ziedošs pavloņnijas koks Gotlandē maija beigās

nu roku turot konteineru aiz apakšas, ar otru roku uzmanīgi izspaida poda substrātu. Tad stādu paņem ar vienu roku starp pirkstiem, apgriež konteineru un uzmanīgi izņem stādu no konteinerā.

• Stādīšana. Bedres vidū izveido uzkalniņu, uz kura uzliks stādu, jo sakņu kamols ir uzmanīgi jāizārda, lai saknes maksimāli atbrīvotu no konteinerā pieņemtās formas. Jācenšas, lai sakņu kamols vienmērīgi izplestos uz visām pusēm. Tad uzmanīgi saknēm sāk piebērt augsni, ik pa laikam viegli piespiežot. Stāda tikpat dziļi, cik stāds audzis konteinerā. Augsni ap stādu veido ar valnīti ar pazeminājumu uz stāda centru. Salaista ar vismaz 20 l ūdens, bet, ja augsne ir pilnīgi sausa, tad vajadzēs vēl vairāk. Vēlāk, ja mitruma trūkst, laista vismaz reizi nedēļā.

• Vēlams stādu, atstājot brīvu ap centru, nomulcēt ar 10 cm biezu mulčas slāni, izvēloties kādu no sekojošiem mulčas materiāliem – salmi, siens, šķelda.

• Apgriešana – šiem stādiem neko nevajag apgriezt, tikai paaugoties, kad pazares jau kļūst lielākas par 5 cm, tās izgriež, nevis izknieb, jo tās nav tik trauslas kā gurķiem.

• Par mēslošanu – galvenokārt par to ir jāparūpējas pirms stādīšanas. Var audzēt zaļmēslojumu. Ja augsne ir pārāk skāba, tā ir jākaļķo ar 200–400 g kaļķojamā materiāla uz stādīšanas bedri. Nedrīkst stādīšanas gadā aizrauties ar slāpekli, jo īpaši, stādot pēc Jāņiem. Pārlika slāpekļa klātbūtne var traucēt jaunajiem dzinumiem pārkoksņēties.

• Lai uzlabotu un paātrinātu stāda iesākšanos, ja tā nav aizvēja vieta, ir jāizveido mākslīgs aizvējš, izmantojot tādus materiālus, kas bremzē vēju, bet nodrošina gaisa apmaiņu. Rīkojas sekojoši. Pa bedres perimetru apliek stabus, piestiprina kādu sietu un vēja pusē – arī plēvi, kas radīs papildus aizvēju. Skarbāka klimata zonās, piemēram, Austrumlatvijā labāk ir stādīt uz pāris gadiem 40–50 cm diametra podā un pārziemināt vēsās un gaišās telpās. Kad zari ir pilnībā pārkoksnējušies, stādu no poda pārstāda paliekošā vietā.

• Par kaitēkļiem un slimībām pagaidām būtiskas informācijas nav. **LL**

Māris NARVILS,
LLKC Augkopības
nodaļas vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts: maris.narvils@llkc.lv
tālr. 29609943

AUGU AIZSARDZĪBA

UZMANĪBU – SPĀNIJAS KAILGLIEMEŽIS!

Lai laikus apkarotu Spānijas kailgliemezi, kas atzīts par vienu no simt invazīvajām gliemežu sugām Eiropā un pašlaik aktīvi izplatās arī pie mums, LLKC aicina ziņot par vietām, kur tie pamanīti!

Spānijas kailgliemezis ir ekonomiski nozīmīga suga, kas apdraud ne vien laukaugus, bet arī cilvēku un mājdzīvnieku veselību. Tāpat šie gliemeži samazina ekosistēmu pakalpojumu kvalitāti, apdraud dabiskos biotopus un izraisa *Arion* ģints sugu (citu gliemežu) ģenētisko eroziju. Baltijas valstis ir vienas no pēdējām, kurās šī suga ir ievazāta. Latvijā suga konstatēta 20. gs. beigās, bet jau 21. gs. sākumā tā strauji sākusi izplatīties. Ja 2009. gadā bija zināma tikai viena šīs sugas atradne, tad 2018. gadā suga apstiprināta 46 vietās. Spānijas kailgliemežim raksturīgas masveida populācijas, un, savairojoties lielā daudzumā, tas ir spējīgs nodarīt būtisku kaitējumu laukaugiem. Sakarā ar to, ka Spānijas kailgliemežim dzīves ilgums ir tikai viens gads, tā galvenais mērķis dzīvī ir atstāt pēc iespējas vairāk pēcnācēju.

Ziņot par jauniem gadījumiem var, rakstot dabasdati.lv, paziņojot LLKC birojos augkopības speciālistiem, tieši vērstoties pie malakologiem (gliemežu pētniekiem), kuru kontaktinformācija atrodama Dabas aizsardzības pārvaldes mājaslapā daba.gov.lv. To, vai atrastais gliemezis ir Spānijas kailgliemezis, apliecināt var tikai speciālists.

Metodes, kā ierobežot Spānijas kailgliemezi, nenodarot kaitējumu pārējām gliemežu sugām

Pirms uzsākt cīņu ar Spānijas kailgliemezi, ir jāatceras, ka tas ir darbietilpīgs un ilgstošs process, kas jāveic katru gadu. Bet kā gan apkarot vienu sugu, nekaitējot citai? To var panākt, pielietojot sekojošas metodes:

1. Pie dabai draudzīgākajām metodēm pieder mehāniskās sugas ierobežošanas metodes:

- **Nolasīšana ar rokām.** Intensīvas nolasīšanas gadījumā kailgliemežu populāciju iespējams samazināt līdz tādām blīvumam, kas ir zem būtiska

Gliemežu izplatība Latvijā

kaitīguma sliekšņa. Nolasīšanu veic vēl vakarā, kad kailgliemeži uzsāk savu aktivitāti, vai agri no rīta, kamēr nav nozudusi rasa. Lietainā laikā nolasīšanu iespējams veikt arī dienā.

- **Mehāniskā iznīcināšana.** Kailgliemežus neuzlasa, bet gan nogalina uzreiz. Gliemju pāršķelšanu var veikt ar jebkuru asu priekšmetu palīdzību, piemēram, ar lāpstu vai durkļiem. Spānijas kailgliemeži ir kanibāli. Jāatceras, ka beigtie īpatņi piesaista dzīvus, kuri pulcējas ap nomērdētajiem gliemjiem un tos apēd. Šādu metodi var izmantot, lai piesaistītu un izķertu pārējos īpatņus. Mehānisko iznīcināšanu veic tādos pašos diennakts laikos, kā izmantojot nolasīšanas metodi.

2. Izķeršana ar lamatām:

- **Ierīkojot paslēptuves.** Mitrās un ēnainās vietās ciešā saskarē ar augšni izvieto dažādus priekšmetus (dēļu gabalus, burkas, pudeles, spaiņus u. c. priekšmetus). Zem paslēptuvēm jāievieto barība/vielas, kas pievilinās gliemjus, un tie nedosies citur meklēt paslēptuvi. Jāatceras, ka gliemji šīs paslēptuves izmantos tikai tādā gadījumā, ja zem tām būs pietiekami mitrs. Vajadzības gadījumā tās jāaplaista ar ūdeni. Gliemjus pievilina alus, pūstošas augu atliekas, beigtie kailgliemeži, labprāt barojas arī ar kaķu un suņu sauso barību, kombikormu, ķirbjuveidīgajiem augiem.

3. Aizsargbarjeru izmantošana:

- **Aizsargsienas.** Izbūvējot aizsargsienas, materiālu saskares vietās ne-

drīkst palikt spraugas. Sienām jābūt ar vienlaidus konstrukcijām, bez dekoratīvajiem caurumiem. Kailgliemeži sava plastiskuma dēļ spēj ielīst dažādās plaisās un iedobēs un izlīst cauri pa ļoti šaurām atverēm. Sienām jābūt dziļi augsnē, pie tām nedrīkst krāties mitrums un apkārt jābūt nopļautai un novāktai zālei.

- **Vara stieplu sietiņi un vara lentes.** Jāatceras, ka varš būs efektīvs tikai tad, ja metāla virsma būs mitra un oksidējusies. Sausai virsmai tie spēj pārrāpties pāri, pastiprināti izdalot gļotas, atbildēt uz kairinātāju. Ap puķu podiem, kokiem vai citām vietām, kuras vēlaties pasargāt no kailgliemežiem, var aptīt vara lentes. Tām jābūt vismaz divas reizes plātākām nekā maksimālais iespējamais izstiepta gliemeža ķermeņa garums, un tās regulāri jāapsmidzina.

- **Elektriskie gani.** Elektrisko ganu var pagatavot pats vai iegādāties jau gatavu rūpniecisko izstrādājumu. Par elektrisko ganu var kalpot uz vara vai nerūsējoša tērauda piestiprinātas divas metāla stieples, kuras pieslēdz pie baterijām vai akumulatora (šajā gadījumā ir jālieto sprieguma kontrolieris). Pieskaroties stieplēm, gliemji gūs nelielu elektrisko šoku un atkāpsies. Nav ieteicams lietot spriegumu lielāku par 6 vai 9 voltiem (12 Ah). 12 V spriegums gliemjiem ir letāls. **LL**

Iveta JAKUBĀNE,
LLKC Daugavpils biroja
augkopības speciāliste,
malakoloģe
tālr. 29888704
e-pasts: iveta.jakubane@llkc.lv

BIOLOĢISKĀ LAUKSAIMNIECĪBA

MŪRNIĒKU ĢIMENES SAIMNIEKO PĀRDOMĀTI UN ZAĻI

Paugurainā un skaistā dabas stūrītī – Zeltiņu pagastā, Alūksnes novadā – saimnieko Mūrnieku ģimenes: Normunds un Dace, Sigita un Edgars.

Normunds un Dace bioloģisko saimniecību “Auziņas” izveidoja 2006. gadā ar 11 ha lauksaimniecībā izmantojamo zemi, audzēja aitas. Pamazām tika pirktā zeme saimniecības paplašināšanai. Šobrīd apsaimnieko ap 600 ha, kur daļa ir īpašumā un daļa tiek nomāta.

Saimniece Dace pēc profesijas ir mediķis, bet, sākot savu uzņēmējdarbību, vajadzēja pārkvalificēties par grāmatvedi. Viņa uzrakstījusi savai saimniecībai vairākus LAP projektus, kuru ietvaros iegādāti traktori, jaudīga lopbarības sagatavošanas un augsnes apstrādes tehnika. Dace savu palīdzību grāmatvedībā un projektu sagatavošanā neliedz citiem pagasta saimniekiem, kuri arī startējuši LAP projektos.

Apsaimniekotās platības atrodas ne tikai Zeltiņu pagastā, bet arī kaimiņpagastos – Kalncempjos un Alsviķos. Zeme apmēram 300 ha platībā ir atgūta, izcērtot krūmus un izraujot celmus. Šobrīd saimniecībā 70 ha audzē bioloģiskos rudzus. Graudus piegādā maizes ceptuvei “Ķelmēni” Rankas pagastā. 40 ha aug bioloģiskās lopbarības auzas, pārējo zemes platību aizņem ganības un sētie zālāji. Lopbarība tiek izmantota savā saimniecībā, kā arī pārdota citām bioloģiskajām saimniecībām.

Veiksmīgs pārmaiņu laiks

Saimniecībā 2010. gads bija pārmaiņu laiks, jo tika iegādātas pirmās 10 zīdītājgovis. Nu jau ganāmpulks šo deviņu gadu laikā ir izaudzis līdz 110 zīdītājgovīm. Lai izkoptu un palielinātu ganāmpulku, projekta ietvaros tika iepirkta grūsnas Limuzīnas šķirnes teles. Saimniecībā lielākoties audzē Limuzīna šķirnes gaļas lopus, taču ir arī Šarolē un Angusa šķirnes lopi. Starp govīm ganās arī saimniecībā iepirktie vaislas buļļi – divi Limuzīnas, viens Angusa šķirnes bullis. No Lietuvas tika atvests Aubraka šķirnes bullis, kurš ir viens no retajiem Latvijā. Saimnieks ir apmierināts ar šo izvēli, jo Aubraka šķirnes liellopi ir

No kreisās: Normunds un Dace ar mazdēlu Miķeli, Edgars un Sigita ar dēlu Zemgu

izturīgi un dzīvo ilgi. Tos iespējams turēt āra apstākļos visu gadu, pieticīgas prasības pret barību, laba ganību izmantošana un ļoti labs augšanas potenciāls. Efektīvas ēdināšanas beigu posmā barības patēriņš ir salīdzinoši zems. Saimnieks Normunds nesaprot, kāpēc Latvijā zemnieki lielākoties izvēlas audzēt Šarolē šķirnes liellopus, kuriem ir augstākas prasības ēdināšanā, kā arī aprūtinātas dzemdības. Saimnieki ievērojuši, ka kaimiņvalstī Lietuvā vairākumā audzē Limuzīnas un Angusa šķirnes liellopus.

Meita Sigita ar vīru Edgaru 2016. gadā pēc LLU absolvēšanas sāka saimniekošanu “Auziņas”. Patlaban Normundam un Dacei ir saimniecība “Jaunlaimiņi”, visi darbi tiek darīti kopīgi, nedalot saimniecības. Galvenos darbus koordinē pats saimnieks Normunds. Dace veic saimniecību grāmatvedību, pieskata govīs atnešanās periodā un ganības. Sigita strādā savā specialitātē meža nozarē, kā arī audzina savus dēliņus Zemgu un Miķeli. Edgars pamatā strādā pie lopbarības sagatavošanas un lopu barošanas.

Katrs dara savu darbu

Normunds saka: “Mēs saimniekojam visi, katrs dara savu darbu, katrs pats zina, ko un kā darīt. Saimniecībā ir viens algots strādnieks – traktorists.”

Normunda un Daces dēls Raitis ar savu ģimeni saimnieko zemnieku saimniecībā “Ķelmēni”. Jaunākā meita Agate mācās Latvijas Universitātē.

Sigita un Agate ir “Zero Waste” aktīvistes, kas nozīmē “bezatkritumu dzīvesveidu”. Meitenes ne tikai savā ģimenē rūpējas par to, lai neradītu atkritumus, bet arī organizē izglītojošas aktivitātes pagasta bērniem un jauniešiem. Organizē erudīcijas spēli “Zelta prāti”. Abas māsas aktīvi iesaistās sporta klubā “Zeltiņi”.

Dace ir Zeltiņu ev. lut. draudzes priekšniece. Viņas vadībā tiek organizēti labdarības koncerti Zeltiņu baznīcas atjaunošanai, veikti baznīcas apzaļumošanas darbi, kas ir pagasta neatņemama sastāvdaļa un izdaiļo pagasta centru.

Tuvākie nākotnes plāni ir zināmi – jāuzceļ govju atnešanās un telīņu novietne. Ja visi saimnieki Ziemeļvidzemē strādātu tik pārdomāti, saskaņoti un zaļi, nebūtu nekādas bēdas par emisijas kvotu pārsniegšanu, sakoptu apkārtējo vidi un Latvijas iedzīvotāju pārticību. **LL**

Vaira VĒRSE,
LLKC Alūksnes nodaļas
lauku attīstības konsultante
e-pasts:
vaira.verse@llkc.lv
tālr. 26588968

MEŽSAIMNIECĪBA

SĀCIES JAUNAUDŽU KOPŠANAS LAIKS

Vasaras otrā pusē ir labākais laiks, kad var veikt jaunaudžu kopšanu. Tā ne tikai ļauj izveidot augšanas apstākļiem piemērotu audzes sastāvu un uzlabot labvēlīgus koku augšanas apstākļus, bet arī samazina sniega un vēja bojājumu riskus.

Agrotehniskā kopšana

Par jaunaudžu kopšanu jādodomā jau brīdī, kad kociņi ir tikuši iestādīti. Meža audzes pirmajos gados ir jāparedz agrotehniskā kopšana, kad mērķa sugas koki jāatbrīvo no zālaugiem un nevēlamām koku atvasēm. Tā tiek uzlaboti apgaismojuma, mitruma un barošanās apstākļi. Visu platību vienlaidus izkopt nav nepieciešams, lai nodrošinātu kociņu labvēlīgu "dzīves telpu", pietiek izkopt vien 0,5–1 m rādiusā ap to. Bagātīgās augsnēs, kur zālaugu aizzēlums ir intensīvāks, saulmīļu sugām (piemēram, bērzam un priedei) kopšana visticamāk būs nepieciešama 2 reizes gadā. Īpaši svarīgi ir veikt kopšanu vasaras beigās, kad zālaugu augšana jau praktiski ir apstājusies. Tas nepieciešams, lai ziemā apsnigušie zālaugi kociņus nenoliektu un netraucētu to vertikālu augšanu nākamajā gadā.

Sastāva kopšana

Kad kociņi sasnieguši 2–4 m augstumu, sākas kociņu savstarpējā konkurence, tad veidojam meža audzes sastāvu. Izcērtam nevēlamo sugu kokus un nodrošinām vēlamās sugas vienmērīgu izvietojumu platībā. Pēc kopšanas jāpaliek koku sugām, kuras ir piemērotas konkrētam meža tipam. Atstājamo kociņu skaits atkarīgs no koku sugas un augstuma. Kopšanas mērķis ir izveidot vēlamo sugu sastāvu audzē, palielināt koku ikgadējo pieaugumu un tādējādi – arī meža audzes vērtību nākotnē.

Koku sugu prasības

Skuju kokiem kopšanu ieteicams veikt oktobrī, novembrī, jo šajā laikā cirstos kociņus sniegs pieplacinās zemei, veicinot to ātrāku satrudēšanu.

Priedei kopšanu nedrīkst nokavēt, galotnei jābūt brīvai. Lapu kokus ap priedēm var tikai aizlauzt, tas nedaudz

Foto: MKPC arhivs

Vasaras otrajā pusē var atsākt jaunaudžu kopšanu ar motorinstrumentiem

aizsargās no meža zvēru postījumiem, turklāt aizlauztajiem kociņiem neveidojas atvases.

Egle savukārt jākopj saudzīgāk, ja egles ir iepriekš nekoptas, tās jāatbrīvo, kopjot vairākos paņēmienos. Nav vēlams audzēt egles tīraudzi, piemestrojuma var atstāt, piemēram, bērzu. Ja audzē ir diezgan daudz lazdu, vēlams atstāt uz pudura kādus dzinumus, lai aizkavētu krūma ataugšanu.

Lapu kokiem kopšanu ieteicams veikt jūlijā, augustā, jo audze būs pasargāta no straujas atvašu sazēšanas un atstājami koki augšanas periodā nostiprināsies un būs noturīgāki pret vēja un sniega negatīvo iedarbību rudenī un ziemā.

Bērzu retina, kad audze ir sasniegusi aptuveni divu metru augstumu. Retinot audzi, nevajag atstāt bērzus ar resniem zariem, padēlu, žakļveida zarojumu un līku stuburu.

Sarežģītāk ir kopt dabiski veidojušās mistraudzes, jo tur ir diezgan dažādi koki, ar dažādu ēncietību.

Lai pareizi izkoptu jaunaudzes, jāraugās vairāk uz meža augšanas apstākļu tipu un koku sugām, kuras turpmāk vēlas audzēt saimnieks. Ja saimniekam šķiet grūti saprast, ko labāk atstāt un ko ne, ieteicams konsultēties ar meža nozares speciālistu vai apmeklēt kādu no semināriem, ko organizē LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs (skatīt www.mkpc.llkc.lv).

Meža īpašnieka pienākums – kopt jaunaudzes

Pēc Meža atjaunošanas, meža ieau-

dzēšanas un plantāciju meža noteikumiem (Nr. 308 no 02.05.2012.) Valsts meža dienests pārbauda atjaunoto meža audžu (jaunaudžu) kopšanas kvalitāti 5 gadus vecās lapu koku audzēs un 10 gadus vecās skuju koku audzēs. Šāda prasība meža īpašniekam uzliek pienākumu kopt atjaunoto vai ieaudzēto meža audzi noteiktā laikā pēc tās atjaunošanas vai ieaudzēšanas, vienlaikus dodot iespēju izvēlēties optimālu meža audzes kopšanas laiku konkrētajā platībā, lai veidotu augstražīgas, bioloģiski noturīgas meža audzes un palielinātu iegūstamo kokmateriālu preces vērtību.

Kociņu skaitu uz hektāra var noteikt pats meža īpašnieks, veidojot parauglaukumus un tajā saskaitot kociņus. Parauglaukumus nogabalā jāizvieto vienmērīgi. Nepieciešamais parauglaukumu skaits ir atkarīgs no audzes platības, bet rādīšus atkarīgs no kociņu vidējā augstuma.

Jāatceras, ka, kopjot jaunaudzes ar krūmgriežiem, jāievēro darba drošības noteikumi. Ieteicams arī internetā (www.youtube.com) noskatīties AS "Latvijas valsts meži" sagatavoto filmiņu "Pareiza un raita jaunaudžu kopšana". Filmā stāstīts, kā pareizi un raiti kopt jaunaudzes, lai mežs izaugtu vesels un bagāts ar koksni. Tā ir adresēta ikvienam, kurš strādā mežā.

Vairāk par jaunaudžu kopšanu var uzzināt LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centra veidotā informatīvajā materiālā "Jaunaudzes kopšana – investīcijas nākotnei" (www.mkpc.llkc.lv) sadaļā Informatīvie materiāli.

Diāna Supe un Sarmīte Grundšteine, MKPC

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

BRISELES GAITEŅOS

EK SOLA ATBALSTU SAUSUMA SKARTAJIEM REĢIONIEM

Lielākus platībmaksājumus avansā un atkāpes no zaļināšanas prasībām Eiropas Komisija piedāvā tiem ES reģioniem, kas šogad atkal saskaras ar pārmērīgu sausumu.

Jūlija beigās Eiropas Komisija pieņēma lēmumu, ka tajos reģionos, kur šovasar fiksēti pārmērīgi karstuma un sausuma viļņi, lauksaimniekiem līdz oktobra vidum varēs izmaksāt līdz 70% no viņu tiesajiem maksājumiem un 85% no lauku attīstības maksājumiem, lai uzlabotu naudas plūsmas situāciju.

Noteiktas arī atkāpes no atsevišķām “zaļināšanas” prasībām. Šīs atkāpes attieksies uz kultūru dažādošanu un ekoloģiski nozīmīgu apgabalu prasībām attiecībā uz zemi, kas atrodas papuvē. Tiek apsvērta arī citu veidu

atkāpju pieņemšana no “zaļināšanas”, lai lauksaimniekiem nodrošinātu lielāku elastību lopbarības ražošanā.

Lauksaimniecības komisārs Fils Hogans: “Eiropas Komisija turpina uzturēt ciešus kontaktus ar dalībvalstīm un novērtē situāciju uz vietas. Kā vienmēr, mēs esam gatavi palīdzēt sausuma skartajiem lauksaimniekiem.”

EK pastāvīgi ar satelītu palīdzību novērtē klimatisko situāciju Eiropas reģionos. ES Lauksaimniecības monitoringa MARS jaunākajā biļetenā (dati uz 20. jūliju) par ganību produktivitāti vēstīts, ka šovasar lielākie sausuma viļņi skāruši lielu daļu Spānijas, kā arī Centrāleiropu – daļu Vācijas, Beļģijas un Polijas dienvidu daļu. Baltijas valstu reģionā ganību produktivitāte novērtēta kā laba. **LL**

“DŽIUGAS” KĻUVIS PAR ES AIZSARGĀTU PRODUKTU

Šovasar Eiropas Komisijas pieņēmusi lēmumu iekļaut Lietuvā ražoto cieto sieru “Džiugas” aizsargāto ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu (AĢIN) reģistrā.

EK paziņojumā par “Džiugas” siera iekļaušanu AĢIN reģistrā norādīts, ka šo sieru no pasterizēta piena ražo Lietuvas ziemeļrietumos, Telšu pilsētas apkaimē. Šī siera nosaukums cēlies no kalna Telšu reģionā, ko sauc par Džiugas kalnu. Tas nosaukts par godu žemaišu varonim, kurš no šī siera ieguvījis spēku. EK min, ka siers un citi piena produkti jau sen ir būtiska

vietējo iedzīvotāju uztura sastāvdaļa, un Lietuvā šis cietais siers ir visieciēnīgākais. Lai izgatavotu 4 kilogramus lielo siera rituli, nepieciešami 60 litri govju piena, un šī siera sarāžošanai nepieciešamas

specifiskas zināšanas un prasmes. EK atzīmē, ka 2013. gadā Telšos, Viļņā un Klaipēdā tika izveidotas “Džiugas” siera mājas, kas piedāvā siera degustācijas un darbnīcas. Šīs degustācijas jau ir piesaistījušas aptuveni 13 000 apmeklētāju. Kopš 2016. gada šajās mājās ir izveidoti arī “Džiugas” siera

muzeji. Līdz ar to “Džiugas” siers pievienots AĢIN sarakstam, kurā iekļauti kopskaitā 1445 produkti, ko ražo ES valstīs un kas ir specifiski konkrētam reģionam. **LL**

Informāciju sagatavoja **Iveta Tomšone**, LLKC Apgāda vadītāja

NOVĒRTĒ ES LAUKU POLITIKAS IETEKMI

Mazāks nabadzības līmenis, bioloģiskās lauksaimniecības platību pieaugums un lēnāks amonjaka emisiju pieaugums lauksaimniecībā, – šie ir lielākie ES Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) sasniegumi, kas fiksēti jaunākajā KLP darbības rādītāju novērtējumā.

Lai novērtētu KLP ietekmi uz lauksaimniecību, vidi un sociālekonomiskajiem apstākļiem, Eiropas Komisija izveidojusi kopējo uzraudzības un novērtēšanas sistēmu (CMEF). Šī sistēma ar 178 rādītājiem un vairāk nekā 900 apakšindikatoriem ir izstrādāta, lai novērtētu, cik labi KLP darbojas, lai sasniegtu tās galvenos mērķus – dzīvotspējīgu pārtikas ražošanu, ilgtspējīgu dabas resursu pārvaldību un rīcību klimata jomā, kā arī līdzsvarotu teritoriālo attīstību.

Rādītāji liecina par pozitīvu KLP ietekmi uz lauku attīstību. ES lauku saimniecības kļuvas vairāk orientētas uz tirgu, jo ES lauksaimniecības pārtikas produktu eksports 2018. gadā ir sasniedzis ievērojamus rezultātus 137,5 miljardu eiro vērtībā. Tas noticis, neraugoties uz ES cenu konkurētspējas samazināšanos dažos pēdējos gados. Turklāt ES lauksaimniecības pārtikas produktu tirdzniecības bilance paliek pozitīva – 2018. gadā tā bija 21,7 miljardi eiro.

Novērtējot sociālekonomiskos apstākļus lauku apvidos, jaunākie dati liecina, ka nabadzības līmenis samazinās – no 26% 2016. gadā līdz 24% 2017. gadā. Vienlaikus nodarbinātības līmenis lauku apvidos šajā pašā laikā posmā palielinājās par 2% – no 66% līdz 68%.

Turpina pieaugt bioloģisko lauksaimniecības platību īpatsvars ES – 2016. gadā bioloģiski sertificētas bija 6,7% no ES lauksaimniecības platībām (11,9 milj. ha), bet 2017. gadā jau 7% (12,6 milj. ha). Visvairāk bioloģisko platību ir Austrijā – 23% no kopējās lauksaimniecības platības.

Novērtējumā secināts, ka ir palēninājies amonjaka emisiju pieaugums lauksaimniecībā, stabilizējoties 3,61 milj. tonnu līmenī 2016. gadā (2015. g. – 3,60 milj. tonnu).

Detalizētāk par KLP indikatoriem: <http://ejuz.lv/t2d>. **LL**

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZŅĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2019. GADA SEPTĒMBRĪ

Termiņš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.
Iesniegumu un atskaitu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

Termiņš	Augusts							Septembris							Oktobris						
	1	5	9	14	15	16	19	1	5	10	15	16	17	19	20	1	15	21	25	30	31
Valsts atbalsta pasākumi																					
Atbalsts lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšanai (LDGRS)																					
Atbalsts dalībai bioloģiskās lauksaimniecības un nacionālajā pārtikas kvalitātes shēmā																					
Atbalsts dalībai aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu, cilmes vietas nosaukumu vai garantētu tradicionālo īpatnību shēmā																					
Atbalsts dalībai nacionālajā pārtikas kvalitātes shēmā																					
Riska pārvaldība																					
Lauku attīstības programmas pasākumi																					
Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības																					
Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda pasākumi																					
Zvejas darbību pagaidu pārtraukšana																					
Inovācija																					
Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde																					
Zvejas flotes modernizācija																					
PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																					
Mikrouzņēmumu nodokļa pārskats																					
Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)																					
Atskaites iesniegšanas termiņš un nodokļa maksāšanas termiņš - PASNODARBINĀTĀJIEM																					
Atskaites iesniegšanas termiņš un nodokļa maksāšanas termiņš - PASNODARBINĀTĀJIEM																					
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas																					
Dabas resursu nodoklis																					
Darījumu kvītis																					
Atskaitē par darījumu kvīšu izlietojumu																					
Skaidras naudas deklarēšana																					
Deklarācija par mēneša laikā skaidrā naudā veiktajiem darījumiem																					
Gada ienākumu deklarācija par 2018. gadu																					
Iedzīvotāju ienākuma nod.																					
Uzņēmumu ienākuma nod.																					
Uzņēmumu ienākuma nod.																					

Vienīgais SPECIALIZĒTAIS LOPKOPIBAS ŽURNĀLS LATVIJĀ!

- Aktualitātes piena un gaļas lopkopībā, kā arī zirgkopībā.
- Intervijas ar nozares līderiem.
- Saimnieku pieredzes stāsti no visiem Latvijas novadiem.
- Praktiski profesionāļu padomi piena un gaļas lopu audzētājiem.
- Informācija par nozarei saistošām likumdošanas izmaiņām.
- Jaunumi no Latvijas un pasaules tirgiem.

Izdevējs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs.

Žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.pasts.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2019_gads/

Abonēšanas cena
6 mēnešiem – 19,50 eiro,
3 mēnešiem – 9,90 eiro.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

UZŅĒMĒJDARBĪBA

ZEMES DARBI IEPATĪKAS DAROT

Rēzeknes novada Verēmu pagastā pie Adamovas ezera, skaistā, gleznainā vietā, dzīvo un strādā jauna ģimene – Māris un Jolanta Leitāni, kuri nodarbojas ar stādu, kartupeļu un dārzeņu audzēšanu.

Kāpēc izvēlēta šāda nodarbe, zinot noieta iespējas un to, kāda ir konkurence? Māris atbild vienkārši un nedomājot, – jādzīvo no kaut kā ir. Kad iesēdies traktorā, sācis art, zemes darbi iepatikušies. Varbūt tas arī gēnos, jo Māra tētis nodarbojies ar puķu audzēšanu. Jaunajiem, pārņemot saimniekošanu, ar puķēm īsti nesanācis. Lai nopelnītu dzīvošanai padsmīt hektāros zemes, stingri jāpiedomā par variantiem, ko darīt. Māra māsas drauga iedrošināti sākuši audzēt kartupeļus. Pirmajā gadā paveicies, kartupeļus vairumā iepirkusi kāda kafējnīca. Nākamajā gadā nepadevies raža tieši šķirnei 'Laura', kuru pieprasīja pircējs, līdz ar to izdevīgais noieta tika zaudēts.

Nepatīk vienmuļš darbs

Mārim pēc būtības nepatīk vienmuļš darbs, gribas pamēģināt kaut ko jaunu. Lai varētu paplašināt tirgum piedāvāto preču sortimentu, sāka stādu audzēšana. Vispirms iemēģināti gurķi, tad kabači, cukīni, tomātu stādi, salāti, spināti, dažādi kāposti. Daļu izaudzēto stādiņu realizē, daļu audzē tālāk saimniecībā gan savām vajadzībām, gan tirgum.

Garām saspringtais pavasara cēliens ar dažnedažādiem stādiem. Nu ir tomātu, gurķu, kabaču, bietīšu, kāpostu, salātu, kartupeļu sezona. Pircēji pat neaizdomājas, cik daudz darba un laika ieguldīts katra šī produkta izaudzēšanā. Māris atzīst, ka reizēm rodas šaubas par savu izvēli, bet bezcerīgums gan ne. Kad tuvojas sestdiena,

Foto: Santa Kļaviņa

Saimnieks Māris Leitāns

svētdiena, zini, būs jābrauc, un atkal viss labi.

Šosezon dārzeņu un kartupeļu stādījumi un sējumi kopumā izskatās labi. Agri un skaisti noziedēja kartu-

peļu lauks. Nu gan bažas rada laika apstākļi. Slapjš un vēss. Lai gurķiem nodrošinātu siltumu, uzstādītas tunelveida plēves siltumnīcas.

► 16. lpp.

Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kartes var iegādāties internetā: makskeresanaskarte.lv.

Izplatītājs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, tālr. 29460886.

Tā saimniecībā veselīgi zaļo dažādu dārzeņu stādi

◀ 15. lpp.

Ierīkotas divas siltumnīcas

Saimniecībai stādu audzēšanai pagaidām ir divas siltumnīcas. Apkurināmas. Šajā sezonā tomātu, kāpostu, gurķu stādiem pielietota pilienvaida laistīšana, bez tās nevar. Ir daudz jautājumu, tāpēc visu laiku jāmācās, jāseko līdzi aktualitātēm nozarē. Attēlā vispirms tiek meklētas internetā. Padomos dalās arī kolēģi. Māris saka, visu ziemu var sēdēt, skatīties, lasīt. Visnoderīgāko informāciju gūst no Krievijas, Kanādas, arī Zviedrijas dārzeņkopju, kartupeļu audzētāju pieredzes.

Ir bijusi vēlme sertificēt ražotni kā bioloģisku. Tomēr klienti vēl īsti ne novērtē bez ķīmijas audzēto produktu vērtību. Saimniecībā mēģina dažādus variantus, lai pēc iespējas mazāk būtu jāpielieto gan augu aizsardzības līdzekļi, gan mēslošanas līdzekļi. Piemēram, agrariem kāpostiem, audzējot tos tunelī, sagatavota bagātīga augsne no trūdzemes, organiskā mēslojuma. Tomātu audzēšanā nepielieto nekādus ķīmiskos līdzekļus vai mēslojumu. Svarīga ir nezāļu savlaicīga apkarošana, augu maiņas plāna ievērošana. Stādiem melnzeme katru gadu tiek

mainīta, iestrādāti kūsmēsli.

Stādu un gatavās produkcijas galvenais noiets ir tirgus – sestdienās, svētdienās, arī kādā darbdiēnā. Klienti brauc pēc produkcijas arī uz mājām. Reklāmai aktīvi tiek izmantoti sociālie tīkli.

Galvenā nozare – kartupeļi

Kā galvenā nozare, kas dod ienākumus, tiek attīstīta kartupeļu audzēšana. 2015. gadā, apzinoties, ka bez atbalsta tālākā saimniecības attīstība praktiski nebūs iespējama vai iekavēsies, tika startēts Lauku attīstības programmas atbalsta pasākumā “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības” ar projektu “Dārzeņkopības (kartupeļu) nozares attīstība”. Prieks bijis par Lauku atbalsta dienesta pozitīvo lēmumu. Rit ceturtais saistību gads. Iegādāts lietots traktors, arkls, vienrindas kartupeļu kombains. Šobrīd kartupeļi iestādīti 2,5 ha platībā. Piecus hektārus aizņem graudaugi, ir zālājs. Graudaugu realizācija dod papildus peļņu. Lielākās izmaksas sastāda dīzeļdegvielas iegāde, izdevumi tehnikas remontam un sēklas materiāla iegāde. Lai iegūtu labu ražu, kartupeļu stādāmais materiāls

regulāri tiek atjaunots. Izdevumu sarakstā ir arī augu aizsardzības līdzekļi kartupeļiem. Pret lakstu puvi pielieto fungicīdus, pret kartupeļu lapgraužiem arī insekticīdus. Liela problēma ir kartupeļu stādīšanas vietas izvēle. Ne katra augsne, arī reljefs atbilst kartupeļu audzēšanas prasībām. Ja platības nebūtu ierobežotas, varētu pilnveidot augu seku, kā rezultātā augu aizsardzības līdzekļi nebūtu jāpielieto vai jāpielieto minimāli.

Māris secina, ka dažas lietas būtu darījis ciādi. Ļoti rūpīgi jāizvērtē tirgus noiets, kas visā darbībā ir pats būtiskākais faktors. Atbildīgi jāapzinās iespējas, analizējot cenas, cenu svārstības. Lauksaimniecībā pastāv liela dažādu risku varbūtība, kuri īpaši izkristalizējas pēdējo divu sezonu klimatisko apstākļu ietekmē. Tieši saimniecības sākuma attīstības posmā. Tomēr ieņēmumu kāpinājums no realizētās produkcijas liecina, ka saimniecība izturējusi uzlikto dabas pārbaudi.

Iesāktais tiks turpināts. Vērtējot, analizējot rezultātus, paplašinot piedāvājuma klāstu. Tieši Māra Leitāna saimniecības modulis pierāda, ka mazie uzņēmēji var pastāvēt un darboties tirgū. Nenoliedzami, ar smagu darbu. **LL**

Anastasija SALENIECE,
LLKC Rēzeknes nodaļas
lauku attīstības konsultante
e-pasts:
anastasija.saleniece@llkc.lv
tālr. 25645875

Lauku Lapa

Izdots SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” Apgāda
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads,
LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
“Lauku Lapas” redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespējams SIA “IBC Print Baltic”
“Lauku Lapa” var abonēt
Latvijas Pastā,
abonēšanas indekss 1163
Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma “Lauku Lapa” rakstus, atsaucē obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.